

Pedagogisch toerisme

Op zoek naar de gouden graal voor onderwijs?

Het is niet ongebruikelijk om over de grenzen heen te kijken en te onderzoeken hoe andere landen hun onderwijs organiseren en hoe hun leerlingen presteren. Er valt veel te leren van hoe andere onderwijssystemen omgaan met uitdagingen zoals anderstalige leerlingen, hoge uitvalcijfers, diversiteit in de klas, inclusie, onderwijskwaliteit en discipline. De vraag is: welk land biedt de meest waardevolle inzichten om ons Vlaams onderwijs te verbeteren?

Aziatische landen scoren vaak hoog in internationale vergelijkende onderzoeken. Dit is echter niet verrassend als je de immense prestatiedruk en het uitgebreide schaduwonderwijs in rekening brengt. In het begin van deze eeuw was Finland de inspiratiebron bij uitstek. Dit land stond bekend als het beste onderwijsland van Europa met uitzonderlijk hoge scores in taal, rekenen en wetenschap. Bovendien genoten leerkrachten er een hoge status en waren zij allen universitair geschoold. Na Finland richtte de aandacht zich op Estland waar het schoolsysteem zich kenmerkt door brede autonomie en een sterk curriculum dat alle leerlingen, ongeacht hun achtergrond, optimaal ondersteunt. Ierland kreeg vervolgens lof voor zijn effectieve strategie voor leesonderwijs, nadat het in 2009 slecht presteerde op de PISA-toetsen voor leesvaardigheid. Dankzij een doordachte aanpak slaagde het land erin om zijn onderwijskwaliteit aanzienlijk te verbeteren.

En nu lijkt Engeland de nieuwe 'place to be' te zijn. In maart bracht minister Demir samen met onderwijsexperts en vertegenwoordigers van de onderwijskoepels een werkbezoek aan het Verenigd Koninkrijk. De meeste aandacht ging naar de Michaela Community School, die door de pers wordt omschreven als de strengste school van Engeland.

Ook Engeland kampte met dalende PISA-resultaten, wat aanleiding gaf tot hervormingen. De Michaela Community School wordt gezien als een voorbeeld van een drastische ommezwaai. De school hanteert een strikte discipline, rigide afspraken en een minutieus puntensysteem met beloningen en sancties. Wanneer je door de gangen loopt, vallen de stilte en orde op. Routine en structuur staan centraal, met een sterke focus op kennisoverdracht.

De vraag blijft of het zinvol is om onderwijs hervormingen uit andere landen over te nemen. Elk onderwijssysteem is het resultaat van de historische en culturele context waarin het is ontstaan. Dit betekent dat een succesvolle methode in het ene land niet zomaar gekopieerd kan worden naar een andere onderwijscultuur. Hervormingen die niet aansluiten bij de Vlaamse onderwijsrealiteit, kunnen op hevige weerstand stuiten. Denk bijvoorbeeld aan de brede eerste graad en de modernisering van het secundair onderwijs, die zonder voldoende draagvlak werden

ingevoerd en daardoor op veel kritiek botsten. Net zoals een lichaam een vreemd orgaan kan afstoten, kunnen scholen en leerkrachten hervormingen afwijzen die niet aansluiten bij hun vertrouwde praktijk.

Daarom vereist pedagogisch studiebezoektoerisme een diepgaande kennis van de context van het bezochte land. Onderwijsmodellen moeten naar de eigen onderwijssituatie vertaald worden, waarbij met lokale tradities en structuren rekening gehouden wordt.

Wie ooit in het buitenland (meestal via Europese projecten) scholen bezocht, ervoer dit als aangenaam en leerrijk – weg uit de drukte, genietend van de warme ontvangst en sfeer – en nam het er maar bij dat de geselecteerde scholen niet zomaar doorsneeschoolen waren.

Die nodige achtergrondkennis is daarom de reden dat internationale onderwijsrankings met scepsis moeten worden geïnterpreteerd. De grote diversiteit aan contexten, culturen en onderwijshistoriek maakt vergelijkingen complex. En zo kan je de vraag stellen hoe je DE globale onderwijskwaliteit van een land kan vergelijken tussen bijvoorbeeld Texas, Mexico, Zuid-Korea en Nederland. En dit op basis van een toets die niet eens op onze eindtermen is geijkt.

Als we de kwaliteit van het Vlaamse onderwijs willen verbeteren, moeten we vertrekken vanuit de eigen duidelijke en concrete doelen. Goed onderwijs begint niet bij het meten van resultaten, maar bij een visie op wat we willen bereiken. Een leerdoel of eindterm kan immers op verschillende manieren worden getoetst. Trouwens, alleenzigmakende toetsen bestaan niet. Eens te meer blijkt daarom de hoogste prioriteit voor goede, democratisch gedragen eindtermen/minimumdoelen.

In dit nummer lees je enkele interessante invalshoeken van hoe ons onderwijs oplossingen zoekt voor jongeren die met schooluitval geconfronteerd worden. We vragen ons af of modularisering geen oplossing is, ook in het beroepsonderwijs.

In 'Nieuws uit het volwassenenonderwijs' brengen Wouter Gorissen en Eddy Demeersseman van de pedagogische begeleidingsdienst Katholiek Onderwijs Vlaanderen verslag over een onderzoek over de brede impact van het volwassenenonderwijs dat ze bij zesduizend cursisten deden. De conclusies zijn bemoedigend, want leren geeft zin om verder te leren, om levenslang te leren, leren leidt tot werk en zo zie je maar dat het volwassenenonderwijs in Vlaanderen niet weg te denken is. Hopelijk krijgen de CVO's hierdoor meer naambekendheid en verhoogt dit de impact op het beleid.

We maken ons zorgen om de organisatie van het beroepsonderwijs, omdat we ondervinden dat het tempo van de snel veranderende maatschappij nauwelijks kan volgen en omdat een grote groep jongeren het beroepsonderwijs ongekwificeerd verlaat. In 'Redactie onderzoekt' verkent Kurt Lecompte op basis van een reeks internationale studies de kenmerken, effecten, uitdagingen en implicaties van modulair beroepsonderwijs in vergelijking met de klassieke benaderingen. Misschien is modularisering wel een alternatief voor het lineair gestructureerde beroepsonderwijs.

In 'Scholen in verandering' maken we kennis met een praktijkvoorbeeld van het Centrum Leren & Werken (CLW) van de Stad Brussel, die als onderzoekende school de ongekwificeerde uitstroom probeert te verminderen door in te zetten op authentieke leertaken en door deelkwalificaties tussentijds te valideren. Lisette Hendriksen en Wendy Baele, samen met een uitgebreid onderzoekend team, lichten toe en benoemen een aantal succesfactoren.

Sofie De Vries en Ingrid De Keuster van CVO-LBC Antwerpen beantwoorden in de rubriek 'Vragen aan professionals' de vele vragen omtrent het Kaaproject in het volwassenenonderwijs. Er worden lessen Nederlands gegeven aan ouders op de school van hun kind in het basis- en secundair onderwijs. Zo worden die ouders betrokken bij de school van hun kind en wordt de communicatie tussen de school en de ouders verbeterd. Maar ze hebben het ook over de vele mogelijkheden, de samenwerkingsverbanden, hun modulair systeem, het nut van levenslang leren om bijvoorbeeld een lage SES in te halen.

Voor de rubriek 'Impulsen' las Kathy Vincent de achtste herwerkte editie van het geactualiseerde, allesomvattende en praktijkgerichte naslagwerk *Leren & onderwijzen*.

Onze 'Beleidswatcher' probeert uitval tegen te gaan door op een alternatieve manier over onderwijstijd na te denken. Even meelesen om te kijken wat dat geeft.

We eindigen met een 'Uitsmijter' van Guy Duchêne over arbeidsmarktgericht onderwijs, het vroegere bso. Deze voormalige leraar en coördinator Deeltijds onderwijs werkt momenteel als gedetacheerde aan een project omtrent ongekwalificeerde uitstroom. Hij getuigt van een scherp zicht op de concrete praktijk en schrijft dit stuk in eigen naam. Feit is dat zijn ideeën stof tot nadenken en tot discussie inhouden.

Veel leesplezier.

■ Willy Brion

Hoofdredacteur *Impuls*

Actuele tussentijdse blogberichten leest u op de Impuls Blog.
Schrijf u gratis in op:

